

Міністерство освіт і науки, молоді та спорту України
Департамент у справах молоді, освіти і спорту
Горлівської міської ради
Відділення філософії та суспільствознавства
Малої академії наук

Історичне відділення
Секція: історичне краєзнавство

«Історія літературного об'єднання «Забой»

Науково-дослідна робота
учениці 10-А класу
Горлівської ЗОШ №41
Ровної Вікторії Юрїївни

Керівник роботи:
Бохан Тетяна Олександрівна,
Учитель англійської мови
Горлівської ЗОШ №41

Горлівка – 2014 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЛІТЕРАТУРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ.....	5
1.1. Визначення поняття «Літературне об'єднання»	5
1.2. Визначення понять: «поет», «письменник», «літератор», «графоман».....	6
1.3. Творча діяльність літературного об'єднання	8
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	11
РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРНОГО ОБ'ЄДНАННЯ «ЗАБОЙ».....	12
2.1. Розвиток літературного об'єднання «Забой» в першій половині ХХ століття.....	12
2.2. Розвиток літературного об'єднання «Забой» у другій половині ХХ століття.....	16
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ	24
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Наведене нижче висвітлення теми «Історія літературного об'єднання «Забой» як передумова появи сучасної літератури Донбасу з точки зору історії, сьогодення та його літературного процесу дасть змогу детально та багатобічно ознайомитися з розвитком літературного життя регіону, з якого походять Володимир Сосюра, Павло Безпощадний, Борис Горбатов, Петро Панч, які посіли особливе місце в літературі Донбасу і України. Такий різноплановий огляд регіональних питань дозволить розширити спектр цієї роботи та відповісти не лише на одне запитання – чим є літературне об'єднання «Забой», – але й на інше – як розвивалось літературне об'єднання «Забой» у ХХ ст. Це питання дуже важливе не тільки з огляду на зростаюче останнім часом зацікавлення Донбаським регіоном, але і тому, що відповідь на нього допоможе у розумінні творчості представників літературного об'єднання «Забой».

Актуальність роботи полягає в тому, що в українській культурі майже не досліджувалась діяльність літературного об'єднання «Забой», у тому числі і історія його розвитку та існування. Актуальність цієї теми полягає також у тому, що досить багато говориться про Донбас у ЗМІ як про регіон, який асоціюють із вугіллям, шахтами, промисловістю. Але мало хто звертає увагу на те, що Донбас – це культурний і літературний регіон.

Гіпотеза дослідження: літературне об'єднання «Забой» має важливе культурне значення, тому що стало передумовою появи сучасних успішних поетів і письменників Донбасу, бо воно є унікальним літературним об'єднанням в Україні.

Мета дослідження: визначити процес становлення і розвитку літературного об'єднання «Забой» як передумову появи сучасної української літератури Донбасу.

Завдання дослідження:

- визначити поняття і сутність феномену «літературне об'єднання»;

- розглянути з точки зору історії та сьогодення літературний процес Донбасу, а саме – діяльність літературного об'єднання «Забой», і виявити, чи стало воно передумовою появи сучасної літератури Донбасу.

Об'єкт дослідження: літературне об'єднання «Забой».

Предмет дослідження: історія літературного об'єднання «Забой» як передумова появи сучасної літератури Донбасу.

Методи дослідження: емпіричні (опис, порівняння) та теоретичні (аналіз, класифікація, узагальнення).

Практичне значення: матеріали дослідження корисні для літераторів, учителів літератури та краєзнавців.

Науковою новизною роботи є дослідження історії появи та трансформації літературного об'єднання «Забой» в сучасну літературу Донбасу та його вплив на сучасний розвиток літератури Донбасу.

Робота складається з теоретичної та практичної частин.

У теоретичній частині розглядаються терміни: «літературне об'єднання», «письменник», «поет», «літератор», «графоман».

У практичній частині здійснюється історичний аналіз причини та передумови виникнення літератури Донбасу, зокрема літературного об'єднання «Забой», його історія та розвиток.

РОЗДІЛ 1. ЛІТЕРАТУРНЕ ОБ'ЄДНАННЯ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ

1.1. Визначення поняття «Літературне об'єднання»

Літературне об'єднання – це об'єднання письменників, в основі якого лежить єдність політичних, ідеологічних, естетичних установок. Літературні об'єднання – невід'ємна особливість літературного життя. Вони полегшують обмін досвідом між своїми членами, сприяють опублікуванню їх літературної продукції та популяризації творчості письменників [34].

Поняття «Літературне об'єднання» не слід плутати з поняттям «Літературний напрям», який передбачає повну єдність принципових творчих установок. Однак літературні школи та літературні об'єднання пов'язані між собою – в останніх формуються творчі кадри тих чи інших літературних шкіл [34].

Поняття «Літературне об'єднання» близьке за значенням до поняття «Літературна група».

Окреме місце в літературному процесі займають літературні групи. "Літературна група" – це спільнота письменників, об'єднана близькими творчими інтересами, стильовими уподобаннями, розумінням специфіки художньої творчості. Літературні групи можуть бути офіційними (формальними) і неофіційними (неформальними), членськими і референтними, мати свого лідера або дотримуватися правила внутрішньої рівності. Вони носять конкретно-історичний характер [26].

Давши визначення термінам «Літературне об'єднання» і «Літературне угруповання», ми можемо визначити, що літературне об'єднання "Забой" — літературне угруповання Донеччини (1923-1932), спочатку кероване російськими письменниками на чолі з критиком О.Селівановським. За періоду «українізації» за підтримки наркома освіти УРСР М.Скрипника українські творчі сили (К.Герасименко, Г.Баглюк, Б.Павлівський, В.Іванів-Краматорський, Ф.Ковалевський, Д.Ткач, І.Ткаченко та ін.) спромоглися вивільнитися з-під

російської опіки, яка гальмувала розвиток українського письменства. Угрупування мало свій однойменний журнал, що друкувався спочатку російською мовою при газеті "Кочегарка" з 1922 у Бахмуті (нині — Артемівськ), а з 1932р. — у журналі "Літературний Донбас" [27].

«Літературний Донбас» – це літератуно-художній і громадсько-політичний журнал. Почав виходити в жовтні 1932 в Артемівську, потім у Донецьку як продовження двотижневого журналу «Забой». У «Літературному Донбасі» друкувалися російською та українською мовою твори донецьких письменників, в яких відображалось життя вугільного краю, трудові подвиги шахтарів. З 1936 журнал виходив 2 рази на місяць. У 1958 році його замінив альманах «Донбас» [26].

1.2. Визначення понять «поет», «письменник», «літератор», «графоман»

Для того щоб підтвердити чи спростувати нашу гіпотезу: «Чи стало літературне об'єднання «Забой» передумовою появи сучасних успішних поетів і письменників Донбасу чи ні і чи є воно унікальним літературним об'єднанням в Україні», ми спочатку повинні визначитись, хто такий поет, письменник, літератор, графоман.

Поет – автор літературних віршованих, прозових і драматичних поетичних творів. Художник будь-якого виду мистецтва, твори якого відзначаються поетичністю. Той, хто оспівує, прославляє що-небудь; співець, пісняр, піїт, бард, віршомаз [35, с. 27].

Письменник – у широкому розумінні – це кожна людина, яка пише твори (художні, наукові, вірші також), висловлює власні думки, досвід і бачення світу у письмовій формі. У вузькому розумінні – це автор художніх творів; особа, для якої літературна діяльність є професією. Синонімами до слова письменник є літератор, майстер слова, працівник пера [35, с. 34].

Письменником зазвичай називають людину, для якої вказане заняття є основним або одним з основних. При цьому людина, для якої створення текстових творів є постійним, головним, або одним з головних джерел доходу, вважається професійним письменником. Як в Україні, так і в інших країнах існують об'єднання (творчі спілки, асоціації) професійних письменників.

Письменник – загальна назва осіб, що займаються створенням текстів, призначених, як правило, для невизначеного кола читачів [35, с. 34].

У визначенні письменник ключовим словом є «професія». Професія – це вид діяльності, який потребує фаху та фіксованої або ні заробітної плати [35, с. 45].

Коли ми поспілкувались з представниками літературного об'єднання «Забой» Сергієм Чернявським та Ніною Петрівною Беліченко, то вони зазначали, що їхня літературна діяльність не є їхньою професією, це лише хобі. Більш того, ця діяльність, крім задоволення, нічого не приносить.

Вони випускають свої збірники та книги за власний рахунок, навіть не за рахунок спонсорів.

Літератор – загальна назва професійних літературних діячів: письменників, літературних критиків, літературознавців, викладачів літератури [35, с 18].

Термін поширився в Європі з XV111 століття. Він пов'язаний із розвитком видавництва книг і періодичних видань. Спершу означав авторів, які друкувалися переважно за сприяння меценатів.

Графоман – людина що має сильний, часто хворобливий, потяг до письменництва, але не має відповідних здібностей.

Межа між графоманом і письменником вельми нечітка, оскільки розрізняють їх здібності, які втілені у творах, що вони написали. Зважаючи на те, що оцінка літературного твору значною мірою суб'єктивна, то часто важко провести межу між письменником-початківцем і графоманом. У цілому графоманом можна вважати людину, яка пише багато, але чиї твори не

публікуються через вкрай невисоку якість. Люди, чії твори, незважаючи на бездарність, були надруковані — просто погані письменники, а не графомани.

Найяскравішими рисами графомана є значна літературна активність (багато пише) та жадання слави й уваги. Графоман постійно пропонує родичам і знайомим, або навіть і зовсім стороннім людям, читати свої твори, незважаючи навіть на негативну реакцію [24].

1.3. Творча діяльність літературного об'єднання

Для того щоб більш широко розкрити тему: «Історія літературного об'єднання «Забой»», нам необхідно також дати визначення «поезії» та «прози», бо вони є невід'ємною частиною літератури та діяльності літературних об'єднань. Так представники літературного об'єднання писали і пишуть як у прозі, так і у віршованій формі.

Проза – мовлення не організоване ритмічно, не вритмоване; літературний твір або сукупність творів, написаних невіршованою мовою. Проза – один із двох основних типів літературної творчості. Поезія і проза — глибоко своєрідні сфери мистецтва, які розрізняються і формою, і змістом, і своїм місцем в історії літератури [32, с.19].

Іноді термін проза вживається як протиставлення художньої літератури взагалі (поезія) літературі науковій чи публіцистичній, тобто література, яка не належить до мистецтва.

Спочатку в давньогрецькій літературі будь-яка художня словесність називалася поезією. Однак саме поняття художності у грецькій культурі було нерозривно пов'язане з ритмічністю, і, отже, значна частина літературних творів мала віршовану форму. Пізніше ритмічно організовану мову стали називати віршем, у протиставлення мові, не пов'язаної з ритмом. Давні римляни, продовжувачі грецької культури, стали називати її прозою. У Квінтіліана

зустрічається вираз «oratio prosa», у Сенеки — просто «prosa» для позначення вільної мови, не пов'язаної ритмічними повтореннями.

Поезія – в широкому розумінні – вся художня література; у вузькому – віршовані твори в їх співвіднесеності з прозою.

У нашому випадку ми повинні дати відповідь на таке запитання: «Чи можна віднести твори літературного об'єднання «Забой» тільки до поезії чи ні і до якої? До робітничої, робітничо-селянської поезії? Прослідкувати чи змінився напрямок у роботі та чи змінилась ідеологія творчості?»

Спочатку визначимось, що таке робітнича, робітничо-селянська поезія.

Поява на межі XIX-XX століть нового героя історії – пролетаріату викликало зміну не тільки у сфері політики та ідеології, але і в мистецькому житті.

Російська пролетарська поезія, дійсно, саме російська поезія, бо на той час не виділяли українську літературу та російську, найтіснішим чином пов'язана з бурхливою епохою підготовки і звершення трьох революцій, являла собою по широті висунення робочих поетів і революційного напруження їх творчості особливе історичне явище. Органічно зближуючись у своїй проблематиці і пошуках нового героя з літературою 1890-1910-х рр., поезія ця яскраво відображала революційний поступ країни. То був безпосередній голос самих народних мас, який отримував все більш гучне звучання, не знаючи по суті спаду. Це і стало фундаментом для появи літературного об'єднання «Забой».

Але постає ще одне питання, чи можна віднести діяльність творчості літературного об'єднання «Забой» до провінційної. Для того щоб дати відповідь на це запитання, треба назвати декілька факторів, які визначають провінційність літератури: кількість екземплярів надрукованих збірок, популярність поетів та їх творів за межами регіону, наявність досягнень за межами свого регіону, публікації в інших регіонах, областях, країнах.

Кількість збірок літературного об'єднання не велика: до 3000 екземплярів, але перші збірники виходили достатньо великим тиражем – 40-тисячним накладом. Достатню кількість відомих прізвищ можна назвати: Володимир

Демидов, Павло Безпощадний, Євген Легостаєв, Сергій Чернявський, Микола Новиков, Сергій Фесенко, Єгор Гончаров, Наталя Бугир, Іван Нечепорук. Участь у регіональних, обласних, міжнародних конкурсах: регіональний молодіжний поетичний конкурс «Стражи весны», фестиваль «Шахтёрские менестрели», Ялтинський VII міжнародний музично-поетичний фестиваль «Чеховская осень», літературний конкурс ім. П. Безпощадного. Більшість конкурсів регіональні. Ми знайшли лише одного члена літературного об'єднання, який має публікації на закордонних американських сайтах, – це Сергій Чернявський.

У світі розвитку літературного об'єднання та історичних змін тематика творів як прозових, так і поетичних змінювалась. Починалось все як прославлення пролетаріату, шахтарської праці, і все це здійснювалося за підтримки тогочасної влади. Але часи змінювались. влада теж. Слід було чекати змін напрямку, тематики, ідеології творчості. Зараз, у 2014 році, ми можемо побачити твори, які прославляють шахтарську працю, а також твори на іншу тематику: природа, квіти, історія, кохання, війна, життя, гумор, філософія.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

Після всього вищезазначеного, ми можемо зробити висновки, що "Забой" - літературне угруповання Донеччини (1923-1932), спочатку кероване російськими письменниками на чолі з критиком О.Селівановським. У період "українізації" за підтримки наркома освіти УРСР М.Скрипника українські творчі сили (К.Герасименко, Г.Баглюк, Б.Павлівський, В.Іванів-Краматорський, Ф.Ковалевський, Д.Ткач, І.Ткаченко та ін.) спромоглися вивільнитися з-під російської опіки, яка гальмувала розвиток українського письменства. Угруповання мало свій однойменний журнал, що друкувався спочатку російською мовою при газеті "Кочегарка" з 1922 у Бахмуті (нині - Артемівськ), з 1932 – у журналі "Літературний Донбас". Дата народження журналу «Забой» - вересень 1923 року. Перший примірник вийшов 40-тисячним накладом [25].

Літературне об'єднання «Забой» включає в себе письменників Володимира Демидова, Павла Безпощадного, Євгена Легостаєва, Сергія Чернявського та ін. Ми вирішили виділити окремо письменників, літераторів, графоманів, бо всі члени літературного об'єднання є літераторами, письменниками, але не всі є членами союзу письменників України. Наталя Бугир є членом союзу письменників України. Літературне об'єднання є дуже відомим та впливовим у своєму регіоні – Донбасі або у Східній частині України – це є дуже гарним показником успішності та популярності літературного об'єднання.

Більша частина членів літературного об'єднання – це не професійні письменники, але їх можна назвати літераторами. Творчість членів літературного об'єднання можна назвати робітничою, робітничо-селянською поезією в період з 20-х до 50-х років ХХ ст. Письменники прославляли працю шахтарів, промислових робітників. Але влада і часи змінювались, тож змін тематики і ідеології творів теж слід було очікувати. Зараз ми можемо побачити твори на різні теми: кохання, життя, природа, дружба, праця шахтарів, філософія гумор.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРНОГО ОБ'ЄДНАННЯ «ЗАБОЙ»

2.1. Розвиток літературного об'єднання «Забой» в першій половині ХХ століття

Про те, як розвивався літературний рух у Донбасі, писали багато, часто видаючи бажане за дійсність. І тільки багаторічні дослідження педагога, найстарішого краєзнавця шахтарського краю В. П. Замкового, нарешті, внесли ясність у цю заплутану справу. У своїй книзі «Артемівський літературний цех» автор розповідає:

«...Початок організованому літературному руху в Донбасі поклали ленінградські письменники Михайло Слонімський та Євген Шварц, приїхавши восени 1923 року в Бахмут (Артемівськ), де проживали батьки Е. Шварца. У перший же день друзі виходили вздовж і впоперек шахтарське селище. Через кілька днів М. Слонімський і Є. Шварц вирішили встановити зв'язок з редакцією газети «Всеросійська кочегарка» (нині «Кочегарка»). Тодішній редактор Моїсеєнко запропонував друзям організувати як додаток до газети літературно-художній журнал. Після короткої дискусії журнал отримав назву «Забой». У народженні журналу, крім М. Слонімського і Є. Шварца, брали активну участь новий редактор газети Ст. Валь, літератори А. Селівановський і Н. Олейников, і його перший номер вийшов у вересні 1923 року...» [5, с. 21].

Журнал зібрав під своє крило багатьох талановитих поетів і прозаїків Донбасу. І через рік народилася Спілка пролетарських письменників також під назвою «Забой», осередки якої були організовані практично у всіх великих містах. Існував такий осередок і в Горлівці. Відомостей про те, де спілка розташовувалася в 1924 році, на жаль, знайти не вдалося. А ось з 1927 року працював гурток при відкритому «Палаці праці» (нинішній Палац культури ім. В. І. Леніна). Це стало відомо зі спогадів одного з забойців того часу Бориса Павлівського, присвячених 75-річчю засвоєння, надрукованих у журналі

"Донбас" (колишній «Забой»). Він згадує: «...у Горлівці у 1926 році вже існував гурток «Забою» – осередок. Я відвідував його, познайомився з артемівським керівником забойців Б. Горбатовим, що приїздив сюди для консультацій. Мені пощастило: Б. Горбатов доручив керувати горлівським літгуртком при «Палаці праці...» [5, с.24].

Можна вважати, що керував літоб'єднанням в Горлівці Борис Горбатов. У 1930 році, коли «Кочегарка» переїхала з Артемівська до Горлівки, перебрався потім в редакцію газети і літгурток, і став називатися також «Кочегарка». Гурток розростався, поповнюючись все новими і новими поетами і прозаїками, серед яких були: Павло Безпощадний, Борис Котов, Василь Корнієнко, Марат Андрющенко, Сергій Посниченко, Євгенія Бистрицька та інші [5].

У повоєнні роки літгурток переріс у міське літературне об'єднання, в яке увійшли: Павло Безпощадний, Микола Домовітов, Микола Гончаров, Володимир Демидов, Іван Костира, Володимир Назин, Сергій Посниченко, Микола Тітов і багато інших.

У 1968 році пішов із життя поет-співак шахтарської праці Павло Безпощадний. На одному із засідань у 1970 році за участі членів партбюро Донецької письменницької організації було вирішено назвати літоб'єднання ім'ям П.Безпощадного [5].

У різні роки літоб'єднанням керували: Ю.Чорний-Діденко, Н. Гончаров, Н. Домовитов, С. Посниченко. Літоб'єднання в часи їхнього правління дало путівку у велику літературу багатьом поетам і прозаїкам. Про них горлівчани знають за їх численними книгами.

Коли з посади керівника пішов Сергій Посниченко, а це сталося на початку так званої перебудови, і не знайшлося професійного письменника на цю посаду, в літоб'єднанні також почалася «перебудова». Захотілося покерувати багатьом. Але творчі люди – народ особливий. Вони не захотіли миритися з грубими окриками і зарозумілістю окремих «керівників» і змінювали їх мало не кожен місяць. До того ж, виникла проблема з приміщенням для засідань. З

редакції газети «Кочегарка» літоб'єднання перебалося до Будинку громадських організацій, але незабаром цей будинок заселив міськком КПУ.

Літоб'єднання, залишившись без даху над головою і без належного керівництва, стало розпадатися. Приїхавши у червні 1991 році з Москви, Ст. Демидов спробував врятувати становище. На зборах, що проходили в бібліотеці ім. Т. Шевченка, яка в той час заохистила літераторів, були присутні 19 осіб. Із представників цієї групи було обрано нову раду в кількості 9 осіб. До неї увійшли: Демидов, Яроцький (Москва) ті інші горлівчани. За пропозицією Ст. Демидова очолив раду А. С. Горяйнов. Ст. Демидов наполегливо переконував у тому, що він як наставник, затверджений Спілкою письменників СРСР, зробить все для того, щоб літоб'єднання функціонувало. Але Олександр Сергійовичу керувати у зв'язку з завантаженістю роботою (він був редактором багатотиражки) стало не під силу, Володимиру Ізотовичу ж наставляти з іншої держави виявилось взагалі неможливо. І заняття в літоб'єднанні «Кочегарка» ім. П. Безпощадного припинилися [5, с. 31].

Однак багато письменників не захотіли миритися зі створеним становищем, і група під керівництвом Сергія Чернявського повідомила про це всіх, кому не байдужа була доля Літо. І перші три суботи грудня в бібліотеці машзаводу ім. Кірова йшли дебати. Як бути? Де інші члени Літо? Чому на зборах немає керівництва? – звучали питання [5].

21 грудня, не дочекавшись решти, – а їх була явна меншість – було вирішено повернути літературному об'єднанню первісну назву «Забой» і зареєструвати як самостійну творчу організацію в міськвиконкомі. Так воно і сталося. 15.01.1992 року рішенням виконкому міськради було задоволено волевиявлення більшості (24 осіб). Інші члени на чолі з Е. І. Легостаєвим оскаржили рішення, і бюрократична машина міськвиконкому запрацювала: рішення більшості було скасовано. І все ж через півроку, 1.07.1992 року, літоб'єднання «Забой» знову було зареєстровано як міська творча організація з правом юридичної особи, що продовжує кращі мистецькі традиції своїх попередників.

Так в нашому невеличкому місті Горлівка з'явилися два літоб'єднання: «Кочегарка» ім. П. і Безпощадного і «Забой». Одне до свого 70-річчя видало книгу «Одкровення», інше – «Дотик до витоків». Одне засновало газету «Горлівка літературна», яка проіснувала з грудня 1994 року по травень 1995, інше – альманах «Сходження», який видається і понині, хоча і з перебоями.

У серпні 1992 року літоб'єднанню «Забой» було виділено приміщення в напівпідвалі одного з житлових будинків на проспекті Перемоги. І в грудні це приміщення відчинило свої двері, завдяки спонсорській допомозі директора МПП «Новий час» Д. Н. Стоянова. У роботі з підготовки до відкриття цього Клубу особливо потрудилися літератори: А. Горенко, Ст. Голіус, А. Журман, Т. Гончаров [5, с.32].

Зараз літоб'єднання проводить заняття в будівлі по вул. М. Тореца, 2. Керівництво «Комунальника» поставилося до товариства, у якого немає грошей, з розумінням і зробило деякі знижки в оплаті оренди. Незважаючи на труднощі, які викликали політичну та економічну кризу в країні, «Забой» працює. Публікації в міських та обласних газетах, видання окремими авторами книг, виступи на міському та обласному радіо і телебаченні, нарешті, вихід цього, вже четвертого альманаху – тому підтвердження. На честь 75-річчя літературного руху в Донбасі, був проведений забоївцями міський конкурс. У ньому брало участь 40 осіб. Конкурс судило незалежне журі з Донецької письменницької організації. Перше місце в поезії було присуджено Миколі Новикову, перше місце в прозі посіла Олена Міщенко. А 19 грудня 1998 року громадськість та літератори міста у Палаці дитячо-юнацької творчості, за підтримки відділу культури міськвиконкому (завідувач відділом Хархадинова Т. М.), відзначили свій ювілей: 75-річчя літературного руху в Донбасі [5].

За 1991 - 1999 роки побачили світ дві книги члена Спілки письменників України Єгора Гончарова під назвою «Душа» і «Жарти», дві книги Тамари Гончарової: «Сніги – білі слова» і «Яблука не падають з тополь». В минулому році Донецькою письменницькою організацією Гончарова прийнята до спілки письменників. Вийшли дві книги Наталії Бугир: «Гірка весна» і «П'ятий туз»,

готується до видання третя. Вийшли з друку книги Василя Ткаченка: «Довга дорога до людей» і «Зірковість пролісків синя». Побачила світ збірка віршів для дітей Сергія Тарана «Дитинство моє,зачекай», а також видана в московському видавництві книга Миколи Кулешова «Вірші і казки».

2.2. Розвиток літературного об'єднання «Забой» у другій половині ХХ століття

7 і 28 березня 1992 року газета «Кочегарка» опублікувала збірки під заголовком «Творчість горлівчан», куди увійшли і автори «Забою»: Наталія Бугир, Петро Навроцький, В'ячеслав Кислицин, Олена Міщенко, Микола Кулешов [43].

Незабаром горлівські літератори почали підготовку до видання колективної збірки, присвяченої 70-річчю «Забою», до якого планувалося включити твори понад тридцяти літераторів. На прохання «Забою» про фінансову підтримку відразу ж відгукнулися колектив проектної контори П/О «Артемвугілля», керований І.Д.Коником, і горлівчанка Валентина Степанівна Бондаренко[43].

До 9 травня 1992 року були підбиті підсумки оголошеного раніше поетичного конкурсу. Здобувачі вибороли перше, друге і два третіх місця, а також були відзначені двома заохочувальними преміями. Незважаючи на те, що твори на конкурс подавалися під псевдонімами, незабаром на літературному горизонті міста засвітилися нові імена: перше місце посіла Тамара Гончарова, друге К.Калмиков, третє І.Шевченко і К.Левченко. Заохочувальні премії отримали О.Червакова і Л.Медведева. 31 травня 1992 року відбулося підсумкове заняття в Літо «Забой» і до осені були оголошені канікули в літературному навчанні[43, с 12].

13 червня газета «Кочегарка» надрукувала в рубриці «Творчість горлівчан» добірку віршів Олександра Догаєва – поета, що працює в Горлівській друкарні.

7 червня була також надрукована життєва історія «Будинок на околиці» учасника Великої Вітчизняної війни Василя Погрібного, а 28 серпня розповідь Сергія Чернявського «Помилка».

Незважаючи на «смутий час», що виражався у зростанні безробіття, зубожінні населення, затримки з виплатою заробітної плати роботодавцями, загальною кризою економіки, зростанням цін на папір та поліграфічні послуги, літератори «Забой» боролися за своє існування. Вони не просто виживали, а будували плани щодо гідної зустрічі 70-річчя літературного руху в Горлівці у грудні 1993 року, почали підготовку до цієї дати колективної збірки з перспективою подальшого щорічного видання альманахів «Сходження».

Петро Навроцький писав у номері газети «Кочегарка» від 30 вересня 1992 року: «...випуск у нинішньому році трьох книг членів літоб'єднання Н.Ткачук, Т.Гончарової, А.Горенко, проведення поетичних конкурсів, зустрічі з учнями, працівниками підприємств, виступи на радіо, телебаченні, в газетах – це далеко не повний перелік діяльності творчого колективу» [43, с. 37].

Петро Навроцький у цей час прагнув також втілити в життя свою ідею – створення міського клубу літераторів на базі об'єднання «Забой».

І 12 грудня 1992 року в будинку №41 по проспекту Перемоги відкрився міський клуб літераторів. Відкрив урочистий захід голова літературного об'єднання «Забой» Петро Навроцький [43].

Потрібно відзначити, що друзі-конкуренти з Літо ім.П.Безпощадного почали готуватися до 70-річчя своєї організації. І 28 липня 1993 року «Кочегарка» надрукувала велику літературну сторінку з творів авторів: Алли Шевчук, Ігоря Рудченка, Раїси Нехтиєвої, Євгенія Легостаєва, Володимира Блажка, Наталії Бугир, Анни Попової, Надії Ткачук, Віктора Полупана [43].

28 серпня було оголошено про підбиття підсумків першого літературного конкурсу імені Микити Ізотова, засновником якого виступило об'єднання

«Артемвугілля». Організатором і натхненником цього конкурсу був Євген Легостаєв. Він же став і першим лауреатом. Комісією були також відзначені оповідання Анатолія Калмикова «Рекорд» і «Шубіна кліті», вірші Надії Ткачук та Алли Зайцевої.

Паралельно з цим конкурсом, де, природно, превалювали автори з об'єднання ім.П.Безпощадного, був оголошений конкурс Літо «Забой» на кращу віршовану добірку. 15 вересня 1993 року газета «Кочегарка» надрукувала добірку віршів Івана Рибинцева, цікавого поета, в минулому інженера.

А потім багато сил літератори витратили на підготовку святкування 70-річчя літературного руху в Донбасі. 16 грудня 1993 року «Кочегарка» опублікувала добірку віршів, присвячену цій даті. Вступ, написаний Петром Навроцьким, починався так: «У 1923 році при газеті «Всеросійська кочегарка», що видавалася в м.Артемівську, був створений літературний гурток «Забой». Під цією ж назвою у жовтні того ж року вийшов перший примірник літературного журналу, а через деякий час на його базі була створена організація донецьких пролетарських письменників» [43, с.36].

Окремо слід зупинитися на першій колективній збірці, виданій об'єднанням «Забой». Як вже згадувалося Петром Навроцьким, – вона мала назву «Дотик до витоків». Серед її авторів були люди різного віку і професій: Віра Захаренко – учасниця Вітчизняної війни, Анатолій Колода – директор інтернату, Микола Ковальов – педагог, Сергій Чернявський і Володимир Голіус – інженери, Аріс Клименко – слюсар, Віктор Самойленко – гірник, Віктор Белінський і Микола Кулешов – кооператори, Микола Киян та Анастасія Сичова – пенсіонери, Таня Чижикова та Світлана Макарова – школярки. Всього тридцять авторів. І треба відзначити, що з легкої руки Петра Навроцького «Дотик до витоків» поклав початок цілій серії альманахів, що відображають літературне життя Літо «Забой». До 2012 року їх видано вже 16, і нинішній головний редактор альманаху «Сходження» Микола Новіков вже майже підготував до виходу в світ 18 номер[42, с.34].

1994 рік. Літературне об'єднання «Забой» продовжило своє життя в цьому новому, непростому для нього році...

15 січня газета «Кочегарка» публікує прекрасну, переповнену емоціями розповідь Віри Захаренко «Рижик», що перегукується з «Холстомером» Л.М.Толстого та «Прощай, Гульсари» Ч.Айтматова.

2 березня 1994 року з метою підтримки молодих талантів рішенням виконкому міськради народних депутатів заснована чергова літературна премія ім.П.Г. Безпощадного і оголошений конкурс на її здобуття [39].

28 травня 1994 року учасник Великої Вітчизняної війни Василь Григорович Ткаченко провів презентацію своєї першої книги «Довга дорога до людей» – збірки віршів різних років[43].

13 липня 1994 року виповнилося 100 років з дня народження Ісака Еммануїловича Бабеля. До цієї дати член об'єднання «Забой» Анатолій Шевченко надрукував у міській газеті статтю «Бабель у Горлівці», в якій містився матеріал про перебування в нашому місті відомого письменника і про його дружбу з секретарем міськкому партії Веніаміном Яковичем Фурером.

Прийшла осінь, і в Літо розпочався новий навчальний рік. 12 листопада 1994 року на сторінках міської газети побачила світ гумореска Миколи Новікова «Передвиборний сон», а Єгор Гончаров видав свою поетичну збірку «Душа» [43].

І ось у грудні 1994 року вийшов з друку перший номер альманаху «Сходження». У вступі Петро Навроцький написав: «...у твоїх руках – перший номер літературно-художнього альманаху «Сходження». На обкладинці випуску – зображення саджанця, що символізує зростання і рух. Безумовно, ми віримо в те, що саджанець виросте і дасть гарні плоди...» У номері представлена Тамара Гончарова, лауреат літературної премії ім. П. Безпощадного, твори переможців літературного конкурсу, на честь 70-річчя літературного руху в Донбасі, проза Олексія Журмана, Єгора Гончарова, Григорія Авраменка, Василя Погрібного, вірші багатьох поетів міста [1, с.12].

26 січня 1995 року виконком міськради затвердив план проведення заходів, присвячених 100-річчю з дня народження П.Безпощадного, що значною мірою пожвавило творче життя в Горлівці.

А в номері «Кочегарки» за 2 лютого 1995 року під рубрикою «Творчість горлівчан» були надруковані поезії Юрія Богатикова у зв'язку з його п'ятдесятиріччям [43].

У цей період літератори з альтернативного літературного об'єднання ім.П.Г.Безпощадного створили газету «Горлівка літературна». Це було заслугою, в першу чергу, природно, Євгенія Легостаєва. На жаль, газета «прожила» трохи більше року, а потім її «зжили зі світу» фінансові проблеми. Але все одно для міста і «Сходження» і «Горлівка літературна» були яскравими проявами прагнення населення до культурних і творчих висот, серйозна заявка на «завоювання» талантів довколишніх міст і всього Донбасу.

18 листопада 1995 року Літо «Забой» оголосило творчий конкурс, присвячений 5-й річниці Незалежності України. Були засновані дві перші премії і ряд заохочувальних.

23 листопада «Кочегарка» надрукувала на своїх сторінках об'ємну гумореску Віри Захаренко «Позитивний герой», добірку віршів Юрія Богатикова та Антоніни Нікіфорової, а 28 грудня – Тамари Гончарової, Миколи Новікова та Юрія Богатикова.

У середині грудня у Артемівську було надруковано альманах «Сходження» №2. Цей номер також народжувався у важких муках. Особливо важко давалося Навроцькому рішення фінансових питань, пов'язаних з оплатою випуску. Але, тим не менш, альманах вийшов і увібрав у свої сторінки більш сорока літературних імен. Редактором, природно, був Петро Навроцький.

Настав Новий 1996 рік. У січні в газеті «Кочегарка» була надрукована добірка віршів Вікторії Полякової – талановитої поетеси з плеяди місцевих літераторів молодого покоління. 7 березня на сторінках тієї ж газети з'явилося кілька віршів Ірини Кузнецової.

2 вересня 1996 року в міській газеті з'являється рубрика «Творчість горлівчан», у якій представлений Микола Новіков з віршами «Ставка - життя», «Бранець», «Фронтвик», «Так швидко літо пролетіло» [6].

З жовтня 1996 року заняття Літо проводяться вже в новому приміщенні, яке розташоване в будівлі на перехресті вул.Комсомольська і Моріса Тореза, де раніше розміщувалося ШСУ№2. З'явилася у «Забої» ще одна новинка: у цьому році після кожного засідання готується спеціальна літсторінка «Будні Літо», виконана і розмножена на комп'ютері [6, с.21].

5 листопада «Творчість горлівчан» було презентовано у міській газеті «Кочегарка» віршами Вікторії Полякової та Єгора Гончарова, а 26 грудня – поетичним циклом Наталії Бугир, а 30 грудня 1996 року– віршами Олени Міщенко та Олександра Догаєва. Поруч з цими двома поетами дебютували в періодичній пресі вихованці Наталії Бугир з клубу «Ліра»: Світлана Ваштерис, Дмитро Чекалов, Ольга Горностаєва, Надія Чулкова, Тетяна Балик, Олеся Глухого Кута, Юлія Мотузко, Сергій Слепчук, Дмитро Дубров і Олександр Ніколайчук [6, 24].

До 23 січня 1997 року Навроцький готує в розділ «Творчість горлівчан» газети «Кочегарка» вірші Наталі Бугир та Ірини Груздевої, які і були надруковані міською газетою [43, с.20].

Крім цього, Петро Навроцький у цей період координує роботу комісії з організації та присудження літературної премії ім.П.Г. Безпощадного в 1997 році. 13 лютого 1997 року цей конкурс був оголошений. На здобуття премії було подано літературні твори Алли Шевчук, В'ячеслава Теркуловим і Єгора Гончарова. А 29 липня 1997 року цю премію було присуджено викладачеві ГДПШМ В'ячеславу Теркулову за збірку текстів пісень «Горобиний сад».

У 1997 році Навроцький проводить велику роботу з підготовки третього номера альманаху «Сходження». І небезуспішно – до кінця року матеріал був підготовлений. Деякі твори цього видання, особливо поетичні, друкувалися на сторінках міських газет: «Кочегарка», «Кримінал-експрес», «Вечірня Горлівка»,

«Час», «Спадщина», обласних: «Дончанка», «Життя», «Донбас», редакції яких підтримували тісний зв'язок з горлівськими літераторами.

На сторінках альманаху «Сходження»№3 можна знайти твори тридцяти авторів різного віку, як поетів, так і прозаїків, як зовсім юних, так і іменитих.

У «Кочегарці» 19 лютого 1998 року була надрукована добірка віршів Миколи Новікова «Запали свічку», «Коли забудуть», «Дорога до храму», «Осяяння», «Сумна пісня». Микола Федосійович - один з найдавніших і шанованих членів міського літоб'єднання «Забой» [43, с.34].

31 березня 1998 року відомий горлівський гуморист Володимир Христовой надрукував в рубриці газети «Кочегарка» «Посмішка до 1 квітня» свої класичні мініатюри: «Добродій», «Іронія долі», «Сумна констатація», «Нерозлучники», «Уточнення», «Камінь спотикання», «Необхідний коментар». А не менш шанований журналіст і поет Георгій Ісаєв 23 травня, до дня підсумкового заняття в 1998 році в тій же «Кочегарці», розмістив свої «Притчі буття», «Сонце життя», «Весняні розсипи», «Сліпий» [43, с. 35].

11 червня побачила світ нова збірка віршів талановитої горлівської поетеси Тамари Гончарової. Це вже її друга книга, і називається вона так: «Яблука не падають з тополь». Тисяча примірників і 92 сторінки – результат чотирирічної роботи автора зі словом і спроба осмислити все своє життя.

Незабаром повним ходом пішла підготовка до випуску 4-го номера альманаху «Сходження». Взагалі-то випуск цього номера і зовсім опинився під загрозою зриву, але ситуацію врятував поет-фронтовик Василь Григорович Ткаченко. Він дав власні гроші для того, щоб «Сходження» №4 побачило світ.

9-го грудня 1999 року Наталія Бугир видала свою збірку віршів «П'ятий туз».

У перших числах лютого 2000 року вийшов у світ четвертий номер літературно-художнього альманаху «Сходження». Відкрився цей номер вступною статтею голови літературного об'єднання «Забой» Петра Навроцького, в якій автор аналізує не тільки сьогоднішній день горлівських літераторів, але й простежує історію розвитку літературного руху в Донбасі [43, с.41].

В альманасі представлені твори різних поколінь горлівських поетів і прозаїків. Превалює поезія: збірки лауреатів премії ім.П.Безпощадного, Т.Гончарової, Н.Новикова і Н.Кулешова, а також вірші Н.Бугир, В.Полякової, О.Голяшенка, А.Никифорової, Е.Міщенко, И.Груздєвої, А.Савенкова, А.Ікіна, В.Ткаченка. В.Погребного, К.Випряжкіної, Н.Беличенко, В.Самійленко, С.Тарана, Е.Гончарова та ін. Дебютували на сторінках альманаху Л.Новикова, И.Будрикис, зі своїми сатиричними творами познайомив читачів К.Терехов. А завершився альманах публіцистичними нотатками журналіста А.Шеремета. Вийшов у кінці 2001 року альманах №5, випускав його вже Микола Новіков, а прізвище Навроцького як головного редактора було укладено в чорну рамку. На сьогоднішній день побачили світ вже 18 альманахів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ

Після аналізу 18 альманахів та систематизації інформації, ми можемо зробити висновки, що в становленні та розвитку літературного об'єднання «Забой» існує два етапи.

Перший етап – це становлення літературного об'єднання. У вересні 1923 році в м. Бахмуті вийшов перший номер літературного-художнього журналу «Забой», де були опубліковані Павло Безпощадний, Валентина Харчевникова, Юрій Чорний -Діденко.

Через рік народжується Союз пролетарських письменників Донбасу, першими головою якого був оголошен Александр Павлович Селівановський.

В післявоєнні роки літературний гурток став міським об'єднанням «Кочегарка». Члени цього об'єднання стали дуже відомими: Павло Безпощадний, Микола Гончаров, Микола Домовитов, Надія Ткачук, Світлана Долженко.

Леонід Талалай став Лауреатом премії ім. Т. Г. Шевченка і премії Володимира Сосюри. Єгор Гочаров став Лауреатом премії ім. Н. Островського. Василю Стусу дали звання Героя України (посмертно). Борис Белаш – Лауреат премії «Золота Фортуна».

Другий етап – перетворення на сучасну українську літературу Донбасу. В 1991 році літературне об'єднання повертає собі ім'я «Забой». Зараз літературне об'єднання нараховує 49 активних діячів. Ми також склали список активних членів літературного об'єднання. Вийшло біль ніж 150 авторських книг, «Забойцы» видають свій альманах «Сходження». Їх вже було 18 випусків. Активно публікують свої твори в місцевій газеті «Качегарка».

Літературне об'єднання «Забой» не зупиняється і продовжує розвиватися і рухатись вперед, молоді і активні його учасники і зараз поповнюють його ряди.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Ми розглянули поняття «Літературне об'єднання». Визначили хто такі поети, письменники, літератори, графомани. Ми з'ясували, що «Забой» – це літературне об'єднання. Більша частина учасників літературного об'єднання – це літератори. Ми дослідили виникнення та розвиток літературного об'єднання, дійшли висновку, що літературне об'єднання «Забой» з'явилося ще в 1923 році та пройшло довгий еволюційний шлях, що за межами нашого краю немає подібного літературного об'єднання і воно є найстарішим і унікальним в Україні. Ми проаналізували 18 альманахів та дійшли висновків, що тематика та ідеологія змінювалась.

Ми виділили два етапи становлення літературного об'єднання «Забой» і зробили висновок. Літературне об'єднання «Забой» інсувало навіть і у найвищі для них моменти. Так вони продовжували свою діяльність в після воєнні роки та підчас перебудови.

Зараз літературне об'єднання нараховує 49 активних діячів. Вийшло більш ніж 150 авторських книг, «Забойцы» видають свій альманах «Сходження».

У результаті дослідження ми довели, що літературне об'єднання «Забой» стало передумовою появи сучасних успішних поетів і письменників Донбасу таких як Новіков Миколай, Фесенко Сергій, Наталя Бугир, Ніна Беліченко, Ірина Шевченко, Сергій Чернявський і є унікальним літературним об'єднанням в Україні, отже гіпотеза наукового дослідження підтверджена.

Літературне об'єднання «Забой» не зупиняється і продовжує розвиватися і рухатись вперед, молоді і активні його учасники і зараз поповнюють його ряди.

Ми довели, що Донбас – це не тільки вугілля та промисловість, але це край літератури та творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альманах «Восхождение» / [редактор І.Л. Шевченко]. – Горлівка: Горлівська типографія, 1994. - №1. – 105 с.
2. Альманах «Восхождение» / [редактор П.А. Навроцький]. – Горлівка: Горлівська типографія, - 1995. - №2. – 243 с.
3. Альманах «Восхождение» / [редактор П.А. Навроцький]. – Горлівка: Горлівська типографія, - 1999. - №4. – 202 с.
4. Альманах «Восхождение» / [редактор А.І. Савенков]. – Горлівка: Горлівська типографія, - 2000. - №5. – 198 с.
5. Альманах «Восхождение» / [редактор А.І. Савенков]. – Горлівка: Горлівська типографія, - 2003. - №7. – 230 с.
6. Альманах «Восхождение» / [редактор А.І. Савенков]. – Горлівка: Горлівська типографія, - 2006. - №11. – 230 с.
7. Альманах «Восхождение» / [редактор Н.Ф. Новіко]. – Горлівка: Горлівська типографія, - 2007. - №12. – 209 с.
8. Альманах «Восхождение» / [редактор Н.Ф. Новіко]. – Горлівка: Горлівська типографія, - 2012. - №17. – 223 с.
9. Альманах «Восхождение» / [редактор Н.Ф. Новіко]. – Горлівка: Горлівська типографія, - 2013. - №18. – 234 с.
10. Афоризмы великих людей. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.wisdoms.ru/125_2.html
11. Гавришевская Н. С. Сценарий тематической экскурсии музея миниатюрной книги им. В.А. Разумовского «Горловка литературная» / Н. С. Гавришевская. – Г.: «Афиша», 2009. – 10 с.
12. Гаришев В. А. Горловка инфо "24 декабря состоялось торжественное собрание, посвященное юбилею литературного объединения «Забой»"/ В.А. Гаришев. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://gorlovka-info.com/news/230-24-dekabrya-sostoyalos-torzhestvennoe-sobranie-posvyashchennoe-yubileyu-literaturnogo-ob-edineniya-zaboj.html>

13. Громяк Р.Т., Коваліва Ю.І., Теремко В.І. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Громяк, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремко. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 752 с.
14. Губаш М. "Вышла в свет третья книга члена литобъединения «Забой» Анны Власовой «Сказки. Басни. Проза» "Головские ведомости 19.06.2012 11:56. / М. Губаш. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.gorlovka-vedi.com.ua/news/3635-vyshla-v-svet-tretja-kniga-chlena-litobedinenija-zaboj-anny-vlasovoj-skazki-basni-proza>
15. Дзюба І. Донбас – край українського слова // Уроки правди і добра: Нескорене слово. Поезія та проза // І. Дзюба. – Донецьк, 2001. – 290 с.
16. Дзюба І. Література соціального абсурду // І. Дзюба. - Сучасність. – 2003. - №1. – С.88 – 112.
17. Донбасс. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://donbass.name/644-stanovlenie-satirika.html>
18. Елисеєв І.А., Полякова Л. Г. Словарь литературоведческих терминов / И.А . Елисеєв, Л. Г. Полякова. – Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 320 с.
19. Енциклопедія літературних угруповань та об'єднань. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/group/>
20. Книжкова полиця // Забой. – 1930. - №8. – С. 49.
21. Критики , літературознавці, краєзнавці і письменники про літературне життя на Донбасі. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.donbaslit.skif.net/Kritika/Kritika.html>
22. Лавриненко Е. «Павел Беспощадний» / Е. Лавриненко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://donbass.name/1283-pavel-besposhhadnyjj.html>
23. Лавриненко Є.: «Павло Беспощадний1» / Є. Лавриненко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://donbass.name/1286-pavlo-bezposhhadnijj.html>
24. Література Графоманія // Літературознавча енциклопедія / Автор-укладач Юрій Ковалів. — Т. 1. — К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – С.98

25. Література рідного краю. Луганська спілка письменників. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://referat911.ru/Literatura/literatura-rdnogo-kraju-luganska-splka/70540-1579808-place2.html>
26. Літературна група - Основи літературознавства. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12210605/literatura/literaturna_grupa
27. «Литературный Донбасс» // Краткая литературная энциклопедия. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://feb-web.ru/feb/kle/Kle-abc/ke4/ke4-3181.htm>
28. Логачев В. «От «Зобоя» - до «Донбасса» / В. Логачев. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://donbass.name/543-ot-zaboja-do-donbassa.html>
29. Навроцкий Пётр «Новая встреча» // Альманах «Восхождение». - 1995. - №2. – С. 3-5.
30. Навроцкий Пётр «К 75-летию литдвижения «Забой» // Альманах «Восхождение». - 1999. - №4. – С. 3-8.
31. Навроцкий Пётр «К 75-летию литдвижения «Забой» // Альманах «Восхождение». - 1999. - №4. – С. 3-8.
32. Овчинников А. Власть рабочих и крестьян?- [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.historicus.ru/539/>
33. Оліференко В. «Література рідного краю» / В. Оліференко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.donbaslit.skif.net/teacher.html>
34. Оліфіфренко Вадим «Розгром літературного руху на Донбасі у 30-тих роках минулого століття як передумова подальших репресій в Україні» / В. Оліференко. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://blog.i.ua/user/3533473/723446/>
35. Поет. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Поет>
36. Приказ № 117-К угольной промышленности СССР от 03.04.75 Москва «О награждении знаком «Шахтёрская слава» членов литобъединения «Кочегарка»
37. Реферати про творчість письменників. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.donbaslit.skif.net/referats.html>

38. Селівановський А. Союз «Забой» // Забой. – 1925. - №7. – С.17
39. Стражи весны (официальный сайт литературного объединения «Забой»). - [Электронный ресурс]. - Режим доступа:
http://stvesna.blogspot.com/2011_07_01_archive.html
40. Фундаментальная русская электронная библиотека. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://feb-web.ru/feb/kle/Kle-abc/ke2/ke2-9672.htm>
41. Хроника союза «Забой» // Кочегарка. – 1924. – С. 4
42. Шевченко И. Л., Горенко А.И. Сборник поэзии и прозы «Прикосновение к истокам» / И.Л. Шевченко, А.И. Горенко. – Редакционное издательство отдела Донецкого областного управления по печати, 1993. – 105 с.
43. Чернявский Сергей «Мемуарний очерк», 2012. – 28 с.
44. Чернявский Сергей «Прошлое в настоящем». Рассказы и путевые заметки, журнал «Донбасс» / Сергей Чернявский. - Национальный союз писателей Украины, - Донецк, - 2012, - 135 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

СПИСОК членов ЛИТО «ЗАБОЙ»

№	Фамилия, имя и отчество	Дата рожден.	Примечание
1.	Кулешов Николай Иванович	05.01.1944	
2.	Рыбинцев Иван Иванович	12.01.1928	11.09.1995
3.	Ткаченко Василий Григорьевич	14.01.1925	10.05.2010
4.	Степанова Зинаида Ивановна	17.01.1946	
5.	Голиусов Владимир Иванович	19.01.1939	
6.	Лашук Иван Иванович	24.01.1970	
7.	Беличенко Нина Петровна	31.01.1942	
8.	Богатиков Юрий Петрович	06.02.1945	
9.	Везирян Ануш	09.02.	
10.	Рощенко Елена	10.02.1984	
11.	Егорцева Оксана Владимировна	12.02.1984	
12.	Новиков Николай Федосеевич	20.02.1938	
13.	Костенко Леонид Тимофеевич	23.02.1938	
14.	Дёмчева Наталия Михайловна	24.02.1949	
15.	Каштановский Эдуард Казимирович	26.02.1944	
16.	Непова Екатерина	27.02.1985	
17.	Полякова Виктория Анатольевна	08.03.1970	
18.	Жилина Зинаида Антоновна	08.03.1943	
19.	Ромашук Екатерина Ивановна	20.03.1985	
20.	Троценко Александр	20.03.1942	
21.	Никифорова Антонина Петровна	31.03.1951	
22.	Савенков Александр Иванович	10.04.1964	
23.	Волохов Сергей Фёдорович	14.04.1937	
24.	Козырь Елена Дмитриевна	24.04.1955	
25.	Дубинин Николай Фёдорович	29.04.1944	
26.	Батырь Галина Ивановна	01.05.1954	
27.	Гончаров Егор Иванович	03.05.1931	
28.	Белинзон Михаил Евгеньевич	06.05.1952	
29.	Титаренко Николай Андреевич	07.05.1952	
30.	Волкова Нина Дмитриевна	27.05.1952	
31.	Погребной Василий Сергеевич	28.05.1925	16.12.2001
32.	Диченко Елена Вильямовна	28.05.1975	
33.	Невдаха Евгений Петрович	18.06.1947	Умер
34.	Сахно Юрий	19.06..1950	
35.	Нечипорук Иван Иванович	24.06.1975	
36.	Навроцкий Пётр Александрович	01.07.1943	26.05.2001

37.	Легостаев Евгений Иванович	07.07.1934	21.11.2007
38.	Дятлов Дмитрий Александрович	18.07.1954	
39.	Таран Сергей В	20.07.1960	
40.	Терехов Константин Александрович	23.07.1929	17.07.2010
41.	Чочия Тамара Афанасьевна	09.08.1927	
42.	Фесенко Сергей Васильевич	16.08.1953	
43.	Новикова Любовь Константиновна	30.08.1951	
44.	Глебов А.С.	30.08.1987	
45.	Мищенко Елена Николаевна	31.08.1957	
46.	Фомин Сергей Николаевич	10.09.1964	
47.	Бугир Наталья Сергеевна	11.09.1954	
48.	Шевченко Анатолий Васильевич	11.09.1936	
49.	Герасимов Олег	16.09.1947	12.05.1977
50.	Икрин Андрей Николаевич	25.09.1971	
51.	Ковальская Наталья Валерьевна	06.10.1963	
52.	Чернявский Сергей Николаевич	14.10.1945	
53.	Власова Анна Семёновна	15.10.1935	
54.	Ковалёв Николай Михайлович	09.11.1933	
55.	Кутковая Любовь Петровна	13.11.1950	
56.	Самойленко Виктор Иванович	19.11.1938	
57.	Гончарова Тамара Ивановна	25.11.1936	
58.	Чистяков Анатолий Алексеевич	25.11.1950	
59.	Шеремет Анатолий Иванович	28.11.1949	
60.	Авдыш Сергей Николаевич	06.12.1945	Умер
61.	Панютин Виктор Николаевич	07.12.1945	2007
62.	Часовская Алла Александровна	06.12.1977	
63.	Горенко Анатолий Иванович	17.12.1927	24.12.1992
64.	Трифиллов Юрий Семёнович	25.12.1930	Умер
65.	Гончаров Руслан Егорович	????	
66.	Сычева Анастасия		Умерла
67.	Зубенко Эдуард		Умер
68.	Захаренко Вера		Умерла
69.	Журман Алексей Иванович	????	Умер
ГОРЛОВСКИЕ ЛИТЕРАТОРЫ (НЕ ЧЛЕНЫ ЛитО«ЗАБОЙ»)			
70.	Авраменко Григорий Григорьевич		20.04.2012
71.	Алфёрова Лидия		
72.	Андрущенко Марат (Юрий)		
73.	Арсеньева Тина (Коровина Валентина)		
74.	Артёмов Владимир		
75.	Бакай Сергей		
76.	Батырь Галина		
77.	Белаш Борис		
78.	Белинский Виктор		

79.	Беспощадная Елена		
80.	Беспощадный Павел (Иванов)		
81.	Блажко Владимир		
82.	Болото Алина		
83.	Будрикис Ирина		
84.	Быстрицкая Евгения		
85.	Васютинская Виктория		
86.	Воробьёва Людмила		
87.	Выпряжкина Клавдия		
88.	Гадиев Георгий		
89.	Герасимович Аля		
90.	Гланц Теодор		
91.	Голяшенко Ольга		
92.	Гончаров Николай		
93.	Гончарова Тамара (Мальчик)		
94.	Горяйнов Александр		
95.	Груздева Ирина		
96.	Дегтяренко Людмила		
97.	Дегтярь Надежда		
98.	Демидов Владимир (Владилен)		
99.	Денчев Пенко		
100.	Чёрный-Диденко Юрий (Диденко Вячеслав)		
101.	Догаев Александр		
102.	Долженко Светлана (Маслиева)		
103.	Домовитов Николай		
104.	Доценко Елена		
105.	Егоров Анатолий		
106.	Зеленский Владимир		
107.	Иванова Галина		
108.	Исаев Георгий		
109.	Калмыков Валерий		
110.	Кислицын Вячеслав		
111.	Киян Николай Васильевич		
112.	Клименко Арис		
113.	Кожухов Фёдор		
114.	Кожухова Оксана		
115.	Колода Анатолий		
116.	Костыря Иван		
117.	Котов Борис		
118.	Кузнецова Виктория		
119.	Куликов Антон		
120.	Курдасов Николай		

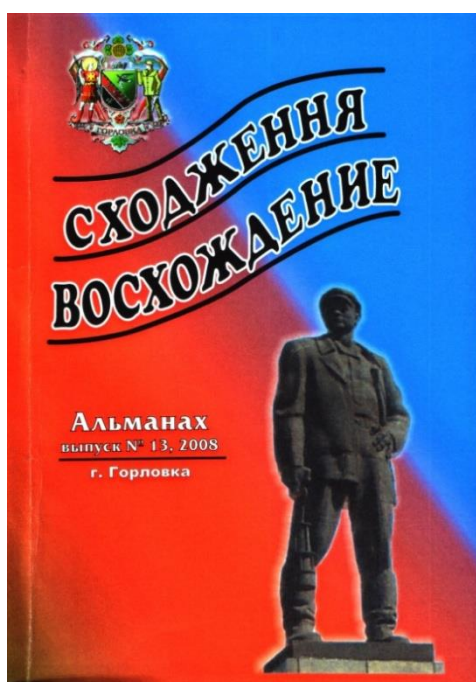
121.	Лепин Иван		
122.	Лепский Михаил		
123.	Литвина Виктория		
124.	Мазикина Ирина		
125.	Макарова Светлана		
126.	Машина Ольга		
127.	Мащенко Тамара		
128.	Мирошниченко Оксана		
129.	Мозолевский Геннадий		
130.	Москвин Николай		
131.	Назин Владимир		
132.	Нехтиева Лариса		
133.	Нечай Людмила		
134.	Носатов Вадим		
135.	Обидченко Надежда Андреевна		
136.	Оксень Людмила		
137.	Пащенко Виталий		
138.	Погребной Василий Сергеевич		
139.	Подуст Анатолий		
140.	Полупан Виктор		
141.	Попова Анна		
142.	Посниченко Сергей		
143.	Радомский Валерий		
144.	Рощенко Елена		
145.	Рудченко Игорь		
146.	Рыбинцев Иван		
147.	Сенчило Николай		
148.	Талалай Леонид		
149.	Таран Сергей		
150.	Тардов Михаил		
151.	Титов Николай		
152.	Ткачук Надежда		
153.	Торин Владимир (Ильевич Леонид)		
154.	Удовенко Юлия		
155.	Филиппова Елена		
156.	Харчевников Валентин		
157.	Христовой Владимир		
158.	Цалко Михаил		
159.	Чайковский Николай		
160.	Часовская Алла		
161.	Черненко Анатолий		
162.	Черныш Валентина		
163.	Чижикова Татьяна		

164.	Швед Дмитрий		
165.	Шевченко Ирина		
166.	Шевченко Елена		
167.	Шевчук Алла		

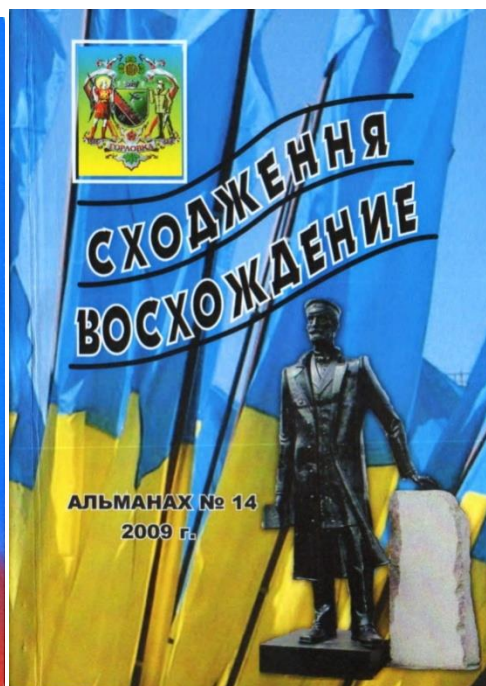
Додаток №2
 Фото обкладинок альманахів

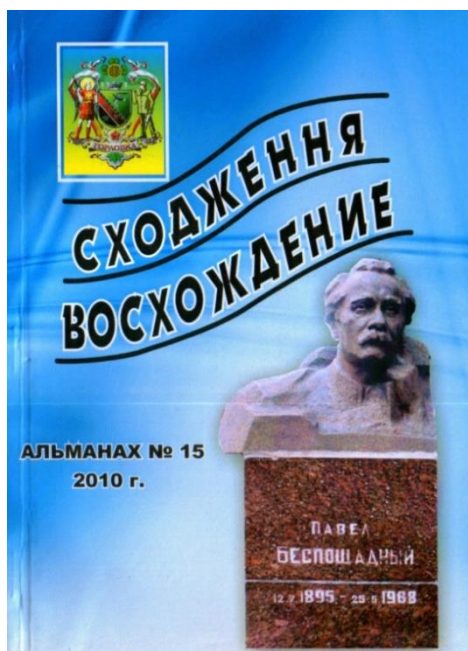
Фото альманахів №2, 4, 7, 11, 12, 17 та збірка поезії та прози під редакцією Шекченко І. Л.

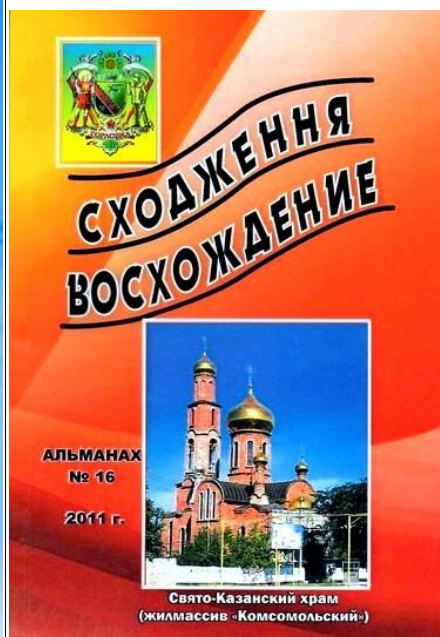
Альманах №13

Альманах №14

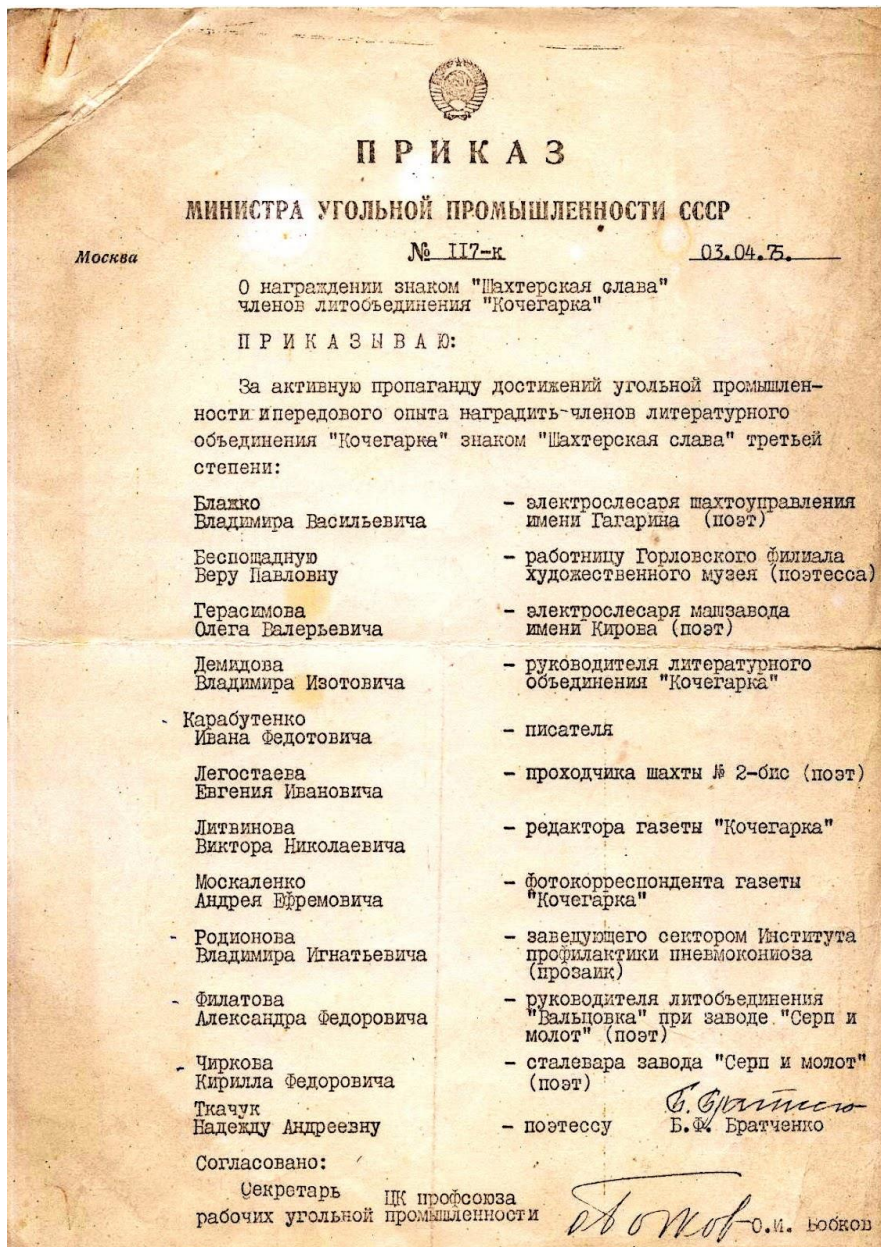
Альманах №15

Альманах №16

Додаток №3

Приказ № 117-К угольной промышленности СССР от 03.04.75 Москва «О награждении знаком «Шахтёрская слава» членов литобъединения «Кочегарка»

Додаток №3
Фотографії ЛІТО «Забой»

Серпень 1928 року, м.Костянтинівка, шахта «Північна». Зліва направо «Забойцы» Олексій Фарбер, Фелікс Ковалевський, Василь Гайворонський, Павло Безпощадний, Борис Павловський.

ЛІТО «Кочегарка» 1960-1970р. Перший ряд, сидять: Ірина Шевченко (Прудникова), Леонід Талалай, Раїса Талалай (Харитонова), Іван Костиря, Світлана Муригіна, Миколай Москвин, Наталя Панасенко; 2-й ряд, стоять: Володимир Родіонов, Віктор Литвинов, Віктор Сергієв, Сергій Бакай, Віра

Безпощадна, Генадій Мозолевський, Олег Герасимов, Георгій Гадієв, Надія Ткачук, невідомий, Микола Сенчило, Володимир Демидов, 3-й ряд, стоять: Григорій Авраменко, Савелій Харабаджи, Віктор Кологойда, Анатолій Горенко (фото 1970).

Литературное объединение «Забой» 1999.

Литературное объединение «Забой» 20007.

Литературное объединение «Забой» 2012.